

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

Zatwierdzam do stosowania

.....
Data

.....
Dyrektor INiG-PIB

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

**Opis systemu certyfikacji biomasy na cele energetyczne –
Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu**

Opracowano w Instytucie Nafty i Gazu – Państwowym Instytucie Badawczym

System V-BiOSS NIiG /5

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
2. Zakres	4
3. Powołania normatywne	4
4. Definicje	5
5. Opis i wymagania.....	5
5.1 Wzmaganie jakie powinien spełniać audytor	5
5.2 Wymaganie jakie powinien spełniać weryfikator	6
5.3 Opis procesu oceny zgodności	7
5.4 Wiarygodność i rzetelność danych	9
5.5 Wymaganie dodatkowe	9
6. Ocena ryzyka.....	12
7. Wykaz załączników.....	12

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

1. Wprowadzenie

Audyt weryfikuje, czy procedury stosowane przez podmioty gospodarcze są zgodne z wymaganiami Systemu V-Bioss INiG. Wynika z tego konieczność zapewnienia wysokiego standardu audytu przeprowadzonego przez profesjonalny zespół.

Audytorem są osoby, które posiadają kompetencje do prowadzenia audytów i wiedzę techniczną, udokumentowaną dorobkiem zawodowym, wynikami szkoleń z zakresu obejmującego tematykę V-Bioss INiG, zawartą w dyrektywie RED oraz wdrażającej ją Ustawie OZE. Osoby te odbyły szkolenia ze znajomości Systemu weryfikacji pochodzenia biomasy V-Bioss INiG organizowane przez INiG-PIB, oraz posiadają udokumentowaną znajomość wymagań z zakresu audytowania systemów zarządzania jakością i/lub zarządzania środowiskowego. W uzasadnionych przypadkach, zespół audytorów może zostać uzupełniony o eksperta technicznego.

2. Zakres

W niniejszym dokumencie przedstawiono wymagania dotyczące zasad przeprowadzania procesów oceny zgodności związanych z certyfikacją pochodzenia biomasy w ramach Systemu V-Bioss INiG. Określono ponadto wymagania dotyczące kompetencji audytorów.

3. Powołania normatywne

Wszystkie dokumenty Systemu V-Bioss INiG są ważne w całym zakresie stosowania. Dokumenty te są ze sobą ściśle powiązane i należy je traktować łącznie.

System V-Bioss INiG /1/ Opis Systemu certyfikacji biomasy na cele energetyczne - Zasady ogólne

System V-BIOSS INiG /2/ Definicje

System V-BIOSS INiG /3/ Wytyczne w zakresie sposobu prowadzenia systemu bilansu masy

System V-BIOSS INiG /4/ Wymagania dla Jednostek Certyfikujących

PN-EN ISO 19011:2012 Wytyczne dotyczące audytowania systemów zarządzania

PN-EN ISO/IEC 17021:2011 Ocena zgodności -- Wymagania dla jednostek prowadzących audyty i certyfikację systemów zarządzania

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

4. Definicje

System V-Bioss INiG/2/ Definicje

5. Opis i wymagania

5.1. Wymagania, jakie powinien spełniać audytor

Zgodnie z wymaganiami systemu V-Bioss INiG konieczne jest zapewnienie, że audyty są prowadzone zgodnie z wytycznymi niniejszego systemu, a osoby wyznaczone do przeprowadzenia audytów posiadają właściwe kompetencje.

Dla potwierdzenia wykonania celów dyrektywy 2009/28/WE (dyrektywa RED), Ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o odnawialnych źródłach energii (OZE) oraz dokumentu System V-Bioss INiG /1/ *Opis Systemu weryfikacji pochodzenia biomasy. Zasady ogólne*, dotyczących oceny biomasy pod kątem jej pochodzenia i certyfikacji w tym zakresie, tj. przeprowadzania oceny na zgodność z wymaganiami systemu, kierownik jednostki certyfikującej powołuje audytorów, którzy:

- (1) są spoza systemu: audytu nie może przeprowadzać pracownik będący uczestnikiem systemu
- (2) są niezależni: audytorzy nie mogą być zaangażowani w działalność podlegającą ocenie oraz muszą być wolni od konfliktu interesów,
- (3) posiadają ogólne kwalifikacje: w zakresie przeprowadzania audytu:
 - posiadać 3-letnie doświadczenie zawodowe, w tym co najmniej 2 lata pracy związanej z systemami zarządzania jakością i/lub środowiskiem;
 - ukończony cykl szkoleń (40 godzin) prowadzonych przez jednostkę szkoleniową, która wystawia zaświadczenia ukończenia kursu na audytora wiodącego systemów zarządzania (według ISO 19011 lub równoważnej);
 - przeprowadzać audyty zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 19011;
- (4) posiadają odpowiednie kwalifikacje szczególne i wiedzę merytoryczną:
 - posiadać doświadczenie zawodowe w zakresie przeprowadzania audytów tj. udział jako audytor wiodący w co najmniej 8 audytach certyfikacyjnych systemów zarządzania jakością i/lub środowiskiem i/lub systemu KZR INiG i/lub systemu FSC lub PEFC, o łącznym czasie trwania min.15 dni;
 - posiadać wiedzę z zakresu wymagań Systemu V-Bioss INiG (*System V-Bioss INiG /1/ Zasady ogólne* oraz pozostałe dokumenty) udokumentowaną pozytywnym zaliczeniem egzaminu podczas szkolenia z wymagań systemu V-Bioss INiG
 - posiadać odpowiednie umiejętności, potrzebne do oceny pochodzenia biomasy np. odpowiednie doświadczenie w rolnictwie, leśnictwie, branży drzewnej, ekologii, procesach przetwarzania, systemach bilansu masy, identyfikowalności, uprawnienia brakarskie (min. III klasa brakarska). Jeśli audytor nie posiada uprawnień

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

brakarskich, wykształcenia lesnego lub drzewnego, doświadczenia z branży drzewnej (w tym audytowania systemów FSC/PEFC), to audyt w przedsiębiorstwie obracającym drewnem lub je przetwarzającym może przeprowadzić pod warunkiem odbycia szkolenia z zakresu znajomości dokumentów brakarskich, organizowanego przez system V-Bioss INiG.

Rzetelna prezentacja

Osoby prowadzące audyt są zobowiązane do przeprowadzenia czynności audytowych, dokładnie i zgodnie ze stanem faktycznym. Rezultatem działań audytowych są zwięzłe i jednoznaczne ustalenia z audytu, wnioski z audytu oraz raporty z audytu.

Niezależność

Audytorzy, w zakresie realizacji powierzonych im zadań, są niezależni od działalności objętej audytem, a także są wolni od konfliktu interesów. Audytorzy zachowują obiektywizm w trakcie całego procesu audytu.

Staranność zawodowa

Odpowiednio do wykonywanych zadań oraz zapewnienia zaufania podmiotów poddawanych ocenie, audytorzy wykazują staranność, sumienność oraz obowiązkowość podczas przeprowadzania audytu.

Zachowanie poufności

Jednostka certyfikująca, wyznaczając audytora lub zespół audytorów, zobowiązuje ich do przestrzegania zasad ochrony danych osobowych oraz zachowania tajemnicy handlowej przedsiębiorstwa. Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacji technicznych, technologicznych, organizacyjnych przedsiębiorstwa lub innych informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności (na podstawie Ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z 16 kwietnia 1993 r. Dz.U. 2003 nr 153 poz. 1503).

Każdy z audytorów jest zobowiązany do podpisania deklaracji poufności.

5.2. Wymagania, jakie powinien spełniać weryfikator

Przed wydaniem decyzji o wydaniu certyfikatu, dokumentacja audytowa (raport oraz wypełnioną listą pytań kontrolnych) podlegają weryfikacji przez uprawnione do tego osoby w jednostce certyfikującej.

Weryfikator powinien spełniać następujące wymagania

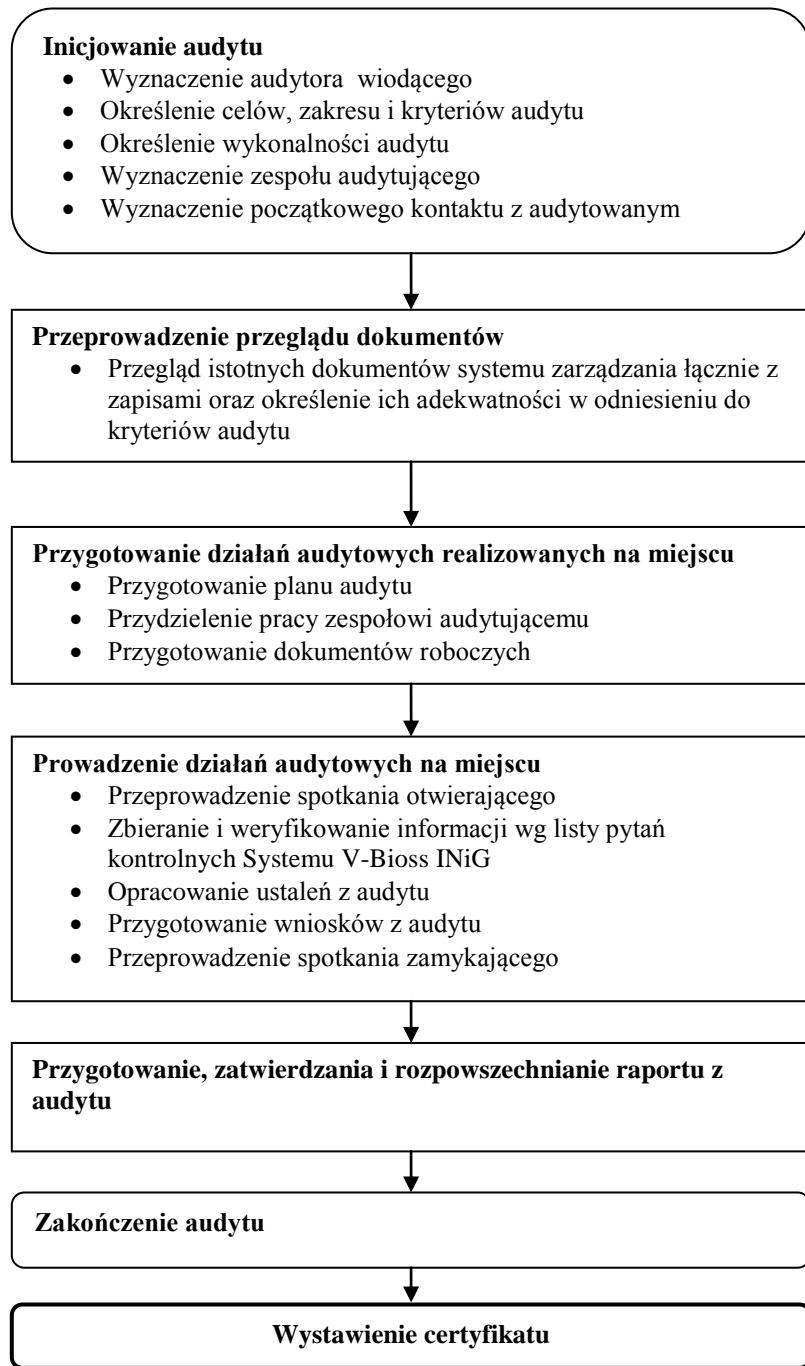
	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

- posiadać 5-letnie doświadczenie zawodowe, w tym co najmniej 3 lata pracy związanej z certyfikacją systemów zarządzania jakością i/lub środowiskiem;
- posiadać wiedzę z zakresu wymagań Systemu V-Bioss INiG (*System V-Bioss INiG /1/ Zasady ogólne* oraz pozostałe dokumenty) udokumentowaną pozytywnym zaliczeniem egzaminu podczas szkolenia z wymagań systemu V-Bioss INiG, organizowanym przez INiG-PIB

5.3. Opis procesu oceny zgodności

Głównym zadaniem procesu oceny zgodności jest sprawdzenie zgodności działań w zakresie realizacji wymagań Systemu V-Bioss INiG oraz określenie efektywności i skuteczności jego funkcjonowania. Przegląd typowych działań przedstawiono na poniższym schemacie.

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytczne dla audytora i prowadzenia audytu	

Rys. 1 – Schemat prowadzenia audytu

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

Niezgodności.

Drobne niezgodności

Drobne małe niezgodności są to niezgodności, których przyczyny zostały wykryte i mogą zostać wyeliminowane w ciągu 30 dni. Certyfikat może być wydany po zatwierdzeniu dokonanej korekcji przez audytora wiodącego i po wykonaniu działań korygujących. W tym przypadku zaleca się przeprowadzenie audytu w nadzorze najpóźniej do sześciu miesięcy od zakończenia audytu certyfikującego. Jeśli niewłaściwa korekcja lub brak korekcji potencjalnie może skutkować powstaniem poważnej niezgodności, przeprowadzenie audytu w nadzorze jest obowiązkowe. W przypadku wystąpienia pojedynczej, drobnej niezgodności, dla której dowody wykonania korekcji i działań korygujących mogą być przesłane audytorowi za pośrednictwem poczty lub poczty elektronicznej, decyzja o konieczności przeprowadzenia audytu w nadzorze należy do audytora wiodącego.

Poważne niezgodności

Poważne niezgodności są to niezgodności, których przyczyny nie zostały wykryte lub nie mogą być wyeliminowane w ciągu 30 dni. W tym przypadku nie wydawany jest certyfikat lub obecny certyfikat zostaje zawieszony. W przypadku poważnych niezgodności jednostka certyfikująca poinformuje niezwłocznie administratora systemu V-Bioss INiG, w tym również o podjętych działaniach korygujących. W tym powtórzenie audytu (audit uzupełniający) po usunięciu niezgodności.

5.4 Wiarygodność i rzetelność danych

Do wykazania spełnienia wymagań z niniejszym systemem, o których mowa w dyrektywie 2009/28/WE oraz wdrażającej ją Ustawie OZE, konieczne jest przedstawienie wiarygodnych i rzetelnych danych. W zależności od zakresu audytu, weryfikowany zakres danych jest różny.

5.5. Wymagania dodatkowe

Każdy uczestnik systemu musi poddać się audytowi w celu uzyskania certyfikatu. W trakcie trwania okresu ważności certyfikatu, obowiązkowe jest prowadzenie audytów w nadzorze. Audyt w nadzorze musi zostać przeprowadzony do dwunastu miesięcy od daty ostatniego audytu pod rygorem utraty certyfikatu.

Pierwszy skupujący

Zasady prowadzenia audytu i wydawania certyfikatu pierwszemu skupującemu są identyczne jak dla pozostałych podmiotów uczestniczących w Systemie V-Bioss INiG z uwzględnieniem poniższych uszczegółowień.

Podczas audytu weryfikowana jest poprawność prowadzenia systemu bilansu masy u przedsiębiorcy, jak również i weryfikacja pochodzenia surowca.

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

Certyfikat jest wydawany pierwszemu skupującemu. Podczas audytu, weryfikacji podlegają dodatkowo dokumenty potwierdzające pochodzenie biomasy, do których posiadania zobowiązany jest pierwszy skupujący.

Możliwy jest audyt grupowy dla miejsc powstawania odpadów/pozostałości.

Należy zweryfikować, czy odpad/pozostałość nie powstał wskutek celowego dodania substancji odpadowych do pełnowartościowego towaru lub celowego rozdrobnienia drewna pełnowartościowego.

W przypadku audytu u skupującego odpady/pozostałości konieczna jest weryfikacja miejsc powstawania odpadów/pozostałości. Ilość weryfikowanych przedsiębiorców wyznacza się jako pierwiastek kwadratowy z ilości dostawców z zaokrągleniem do najbliższej liczby całkowitej. Uzyskany wynik należy pomnożyć przez mnożnik określony w p. 6. Próbę dobiera się z uwzględnieniem:

- wielkości dostaw;
- różnorodności surowca;
- różnorodności przedsiębiorstw produkujących odpady/pozostałości.

Wynik audytu jest potwierdzany przez dostawcę odpadu/pozostałości.

W dokumentacji audytowej należy prowadzić zapisy dotyczące analizy i oceny ryzyka jak również i doboru próby.

Miejsca składowania odpadów/pozostałości należące do jednego podmiotu audytowanego, traktowane są jak jego lokalizacje i podlegają analogicznym procedurom audytowym. Ilość weryfikowanych na miejscu dostawców odpadów/pozostałości dla każdej lokalizacji określana jest odrębnie, tzn. dla każdej lokalizacji wyznaczany jest pierwiastek kwadratowy z liczby dostawców.

Audytór weryfikuje deklarowaną/dostarczoną ilość biomasy w odniesieniu do możliwości pozyskania w danych warunkach.

Audytór zawsze ma prawo do weryfikacji miejsca powstawania odpadów/pozostałości produkcji agro i leśnej.

Podmioty prowadzące działalność w wielu miejscach

Jeżeli przedsiębiorca prowadzi swoją działalność w więcej niż w jednym miejscu (podmiot gospodarczy działający w wielu lokalizacjach) i posiadają one wspólny system zarządzania, można stosować następujące zasady: minimalna liczba miejsc, podlegająca kontroli wynosi pierwiastek kwadratowy z całkowitej liczby miejsc produkcji (z wyłączeniem siedziby głównej) należących do tego podmiotu, w zaokrągleniu do najbliższej liczby całkowitej. Główna siedziba podlega audytowi raz do roku. Badanie poszczególnych miejsc musi być przeprowadzone i zakończone przed wydaniem przedsiębiorcy certyfikatu.

Kryteria wyboru audytowanych miejsc są następujące:

- wyniki audytu wewnętrznego
- wielkość tych miejsc (zaleca się różnicowanie)

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

- wybór losowy

Zidentyfikowanie poważnych niezgodności w którymkolwiek z miejsc powoduje cofnięcie certyfikatu w całym przedsiębiorstwie.

Audyt producenta energii elektrycznej ciepła i chłodu

Zasady prowadzenia audytu i wydawania certyfikatu producentowi energii elektrycznej, ciepła i chłodu są identyczne jak dla pozostałych podmiotów uczestniczących w Systemie V-Bioss INiG.

W trakcie audytu u producenta energii elektrycznej, ciepła lub chłodu, audytowi podlegają również dostawcy o zakresie działalności *pośrednik bez magazynu*. Dostawcy ci objęci są audytem grupowym. Próbkę audytowi wyznacza się jako pierwiastek kwadratowy z liczby dostawców, z zaokrągleniem do najbliższej liczby całkowitej. Weryfikacji podlegają faktury zakupu i sprzedaży oraz ich identyfikowalność z poświadczeniami wystawionymi przez dostawców.

Zakres weryfikacji obejmuje wiarygodność ilości dostarczonej biomasy do audytowanego producenta energii elektrycznej, ciepła i chłodu. Weryfikacja prowadzona jest w oparciu o faktury i dokumenty poświadczające spełnienie wymagań Systemu V-Bioss INiG dla poszczególnych dostaw.

	System certyfikacji biomasy na cele energetyczne	Wydanie: 1
	Wytyczne dla audytora i prowadzenia audytu	

6. Ocena ryzyka

Zgodnie z wymaganiami Systemu V-Bioss INiG, jednostki certyfikujące są zobowiązane przeprowadzić ocenę ryzyka, zanim przeprowadzą audyt.

Ocena ryzyka powinna uwzględniać wiarygodność podmiotu certyfikowanego. Ocena ryzyka powinna uwzględniać ocenę możliwości technologicznych uzyskania produktu o danej charakterystyce V-Bioss INiG w deklarowanych ilościach.

Audytór powinien uwzględnić analizę ryzyka przeprowadzoną przez przedsiębiorcę.

W przypadku audytu pierwszych skupujących odpady/pozostałości stosowanie współczynników ryzyka z Systemu V-Bioss INiG jest obowiązkowe.

Rodzaj ryzyka	Opis	Mnożnik
Niskie	- odpady i pozostałości odbierane są od stałej grupy dostawców (tych samych dostawców - dokumenty prowadzone są w sposób jasny, przejrzysty w pełni identyfikowalne - podczas poprzedniego audytu nie stwierdzono niezgodności	1
Średnie	- odpady/pozostałości nie są odbierane od stałej grupy dostawców (tych samych dostawców) - dokumenty prowadzone są w sposób jasny, przejrzysty w pełni identyfikowalne - podczas poprzedniego audytu stwierdzono drobne niezgodności	1,3
Wysokie	- odpady/pozostałości nie są odbierane są od stałej grupy dostawców (tych samych dostawców). - istnieją nieznaczne braki w dokumentacji związanej z odbieraniem odpadów/pozostałości - podczas poprzedniego audytu stwierdzono poważne niezgodności	1,8

7. Wykaz załączników

1. Załącznik 1/5 – Lista pytań kontrolnych